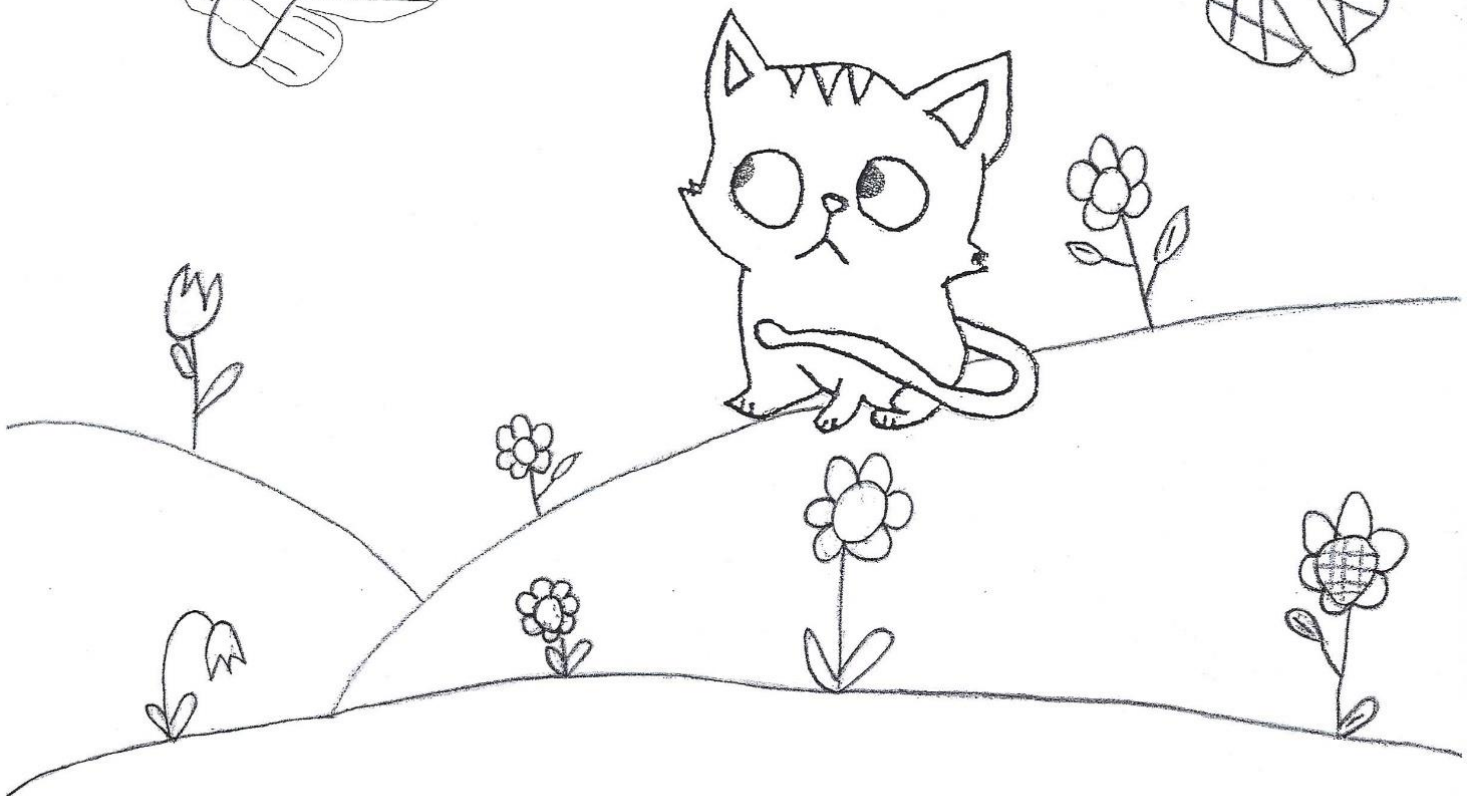
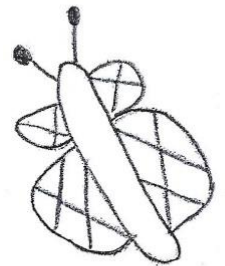
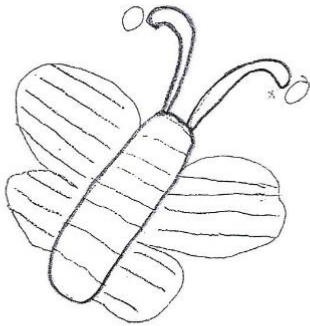

Dzidra Rinkule-Zemzare

“Kā Ņauva meklēja draugu”

Viņš bija pavisam mazs runcītis ar gaišu smilšu krāsas kažociņu, melnām austiņām, melnu astes galiņu, melnu purniņu un melnām ķepiņām. Bet acis runcītim bija zilas. Vārdu sakot, viņš bija skaists kaķēns.

Runcītis bija vēl tik mazs, ka viņš daudz ko neatcerējās un daudz ko nesaprata. Piemēram, kaķēns neatcerējās, kā tas notika, ka pēkšņi viņš palika viens – bez mātes un bez saviem brālīšiem. Runcītis bieži žēli pīkstēja vai arī sacīja “ņau, ņau” – tas nozīmē, ka viņam nav tā, ko viņš vēlētos, ka daudz kā nav... Un tāpēc viņu iesauca par Ņauvu. Tiesa, viņam tagad bija Pēterītis, kas viņu glāstīja, mierināja un baroja ar doktora desu vai cīsiņiem. Bet Pēterītis bija tikai sešus gadus vecs puisēns, kas vēl nesaprata, kāpēc kaķēns tik nemierīgs tenterēja pa grīdu šurpu turpu un bez pārtraukuma žēlojās savā kaķa valodā.

Tā kā bija silts vasaras laiks, Pēterītis drīz vien izveda Ņauvu laukā. Pirmo reizi kaķēns iepazinās ar zāli un puķēm, badīja tās ar purniņu, brīnījās, ka puķes tikai pašūpo savas krāsainās galviņas un paliek uz vietas. Vienu otru viņš ieplūkāja ar ķepiņu, sak, vai kur nebēgs, vai nesāks cīkstēties, vai neķers Ņauvu aiz astes, bet nekā – stāv, kā stāvējusi! Nē, puķes nemaz nelikās interesantas. Un tomēr te pagalmā bija daudz labāk nekā istabā. Arī pie malkas grēdas piesaulītē bija jauki. Smiltis sasilušas un tīkami mīkstas. Kaķēns apvēlās uz sāniem, izstaipīja kājas un sāka gudrot, ko viņš vēl varētu darīt. Un tad Ņauva saprata, ka viņam nepieciešams draugs. Īsts draugs, ne tik liels kā Pēterītis, jo ar viņu nevarēja ne vārtīties, ne cīkstēties, nevarēja viņu plūkāt aiz ausīm, ne raustīt aiz astes, jo tādas viņam nemaz nebija. Un tā Ņauva nolēma meklēt sev draugu.

Kaķēns sāka uzmanīgāk skatīties apkārt un ieraudzīja tuvējā ziedā biti. Viņa cītīgi ložņāja pa ziedlapiņām, darbodamās ar mazu snuķīti. Ļoti kustīgs un patīkams radījums. Brīžiem plivinādams caurspīdīgos spārniņus, interesantais kukainis mīlīgi dūca.

“Draudzēsieties!” - priecīgi iesaucās Ņauva, “Tu lidināsies, bet es tevi ķeršu.”

“Zum, zum” - atsaucās bite. – “Vai neredzi, ka es strādāju!”

“Kas tas ir strādāt?”

“Medu vākt.”

Ņauva neko nesaprata Kas tas medus tāds ir? Laikam jau kaut kas labs...

“Es arī vākšu medu!” – viņš sparīgi pakustināja ūsiņas un sāka ar purniņu badīt ziedus. Bite smējās, zumzināja un ķircinājās:

“Ak tu, jocīgais kaķēn! Kur nu ar tavu strupo purnu pie ziedu salduma tikt!?”

Jā, bitei laikam bija taisnība. Nekāds medus vācējs no kaķēna neiznāks. Bet rotaļāties taču viņi abi varēja, un Ņauva sāka ar biti spēlēties – tvarstīt to ar ķepiņām un kutināt ar savām garajām ūsām.

“Netraucē man strādāt!” – bite viņu apsauca. Bet Ņauva tikai uzjautrinājās par bites pārlieko nopietnību un turpināja ar viņu spēlēties.

Tad medus vācēja no tiesas sadusmojās, draudīgi izslēja savu dzelonīti un sacīja: “Ja tu vēlreiz mani aiztiksi, iedzelšu tev degunā, tad tu redzēsi, kas notiks! No sāpēm nezināsi, kur likties. Tev uzpamps vaigs un varbūt aizpamps arī acis! Es esmu maza, bet dzelīga. Zum, zumm!...” To sacījusi bite pacēlās gaisā un aizlaidās.

Ņauva palika viens. Bet ne uz ilgu laiku. Drīz viņš pamanīja zālē atkal kaut ko kustamies. Šoreiz jau lielāku radījumu ar četrām kājām: divām garām un divām īsām. Tādu jocīgu – bez spalvām, ar mitru ādu un tik neparastu mēli, ka kaķēnam bija jāsmejas. Dīvainais radījums atlocīja mēli un izšāva gaisā kā atvāztu kabatas nazīti. Tad atkal ierāva mutē un, izstiepis zodu, stīvi blenza gaisā, kustinādams vienīgi pakakli.

“Kur tu te gadījies? Kas tu esi? Ko dari?” – gribēja zināt Ņauva.

Radījums, neizmainīdams pozu, nokvekšķināja: “Kā var nepazīt vardi!? Vai neredzi, ka es ķeru kukaiņus!? Neviens to tik labi neprot kā es! Kas var būt gardāks par kukaiņiem? Pašreiz man ir brokastu laiks. Redz, kur mušiņas! Ķer tu ar!”

Varde par jaunu izšāva mēli. Arī kaķēns darīja tāpat, bet nevienu mušiņu nenokāra.

“Es labāk ēdu cīsiņus vai doktora desu,” - sacīja Ņauva.

“Fu! Cik tu esi izlutināts kaķēns!” – Varde nicīgi sašķieba muti. “Agrāk kaķi ķēra peles. Ēda tikai peļu gaļu. Tie tad arī bija īsti kaķi. Tagad, padomā, vajag cīsiņus! Bet kas man daļas! Es ēdu kukaiņus!”

“Kad tu būsi paēdusi, varde, ko tad tu darīsi?”

“Došos izklaidēties.”

“Es arī gribu izklaidēties. Iesim kopā!”

“To var,” - varde atbildēja.

Kaķēns apsēdās vardei līdzās, kārtīgi salika priekšējās ķepiņas vienu pie otras, kā māte viņu bija mācījusi, jo visi labi audzināti kaķi tā dara, un pacietīgi gaidīja. Kad varde bija pabeigusi brokastot, viņa sacīja: “Iesim nu!”

Varde lēca pa priekšu, atsperdamās pret zemi ar savām garajām pakaļkājām. Kaķēns viņai sekoja, asti izcēlis, veicīgi cilādams mīkstās ķepiņas. Varde devās tieši uz dīķi. Ņauva te vēl ne reizes nebija bijis. Dīķis vizēja saulē kā tīri noberzta paplāte.

“Tagad nomazgāsimies,” - sacīja varde.

“To var,” - atbildēja kaķēns un, nolaizījis priekšējo ķepiņu, sāka berzt purniņu.

“Kas tā par mazgāšanos bez ūdens?” – varde zobgalīgi iesaucās.

“Tā visi kaķi mazgājas,” - Ņauva paskaidroja.

“Mulķības,” - nokvākšķēja varde. “Ja gribi ar mani draudzēties, tad lec man līdzī ūdenī! Izplunčāsimies pēc sirds patikas! Redz, saule kāpj augstāk, būs karsta diena. Tāda pelde pašā laikā. Kvāks!”

Un varde ielēca dīķī, ka ūdens nošlakstēja vien. Kaķēns noskurinājās, piesardzīgi pastiepa ķepiņu un pieskārās ūdenim. Tad atrāva ķepiņu atpakaļ. Ūdens taču bija slapjš! Turklāt arī auksts. Ņauva palika, gaidīdams, kad varde nomazgāsies un atkal izlēks krastā. Bet viņa plunčājās pa ūdeni kā negudra, kurkstēja un rāpās uz ūdensrožu lapām un no tām atkal ūdenī!

Kaķēns izgaidījās, izgaidījās, beidzot viņam apnika gaidīt un viņš devās atpakaļ uz pļavu. Tur viņa uzmanību piesaistīja cita būtne. Šoreiz ar platiem, koši dzelteniem spārniem. Tas bija tauriņš.

“Vai cik tu esi skaists! Draudzēsieties!” – Ņauva iesaucās.

“Labprāt,” - tauriņš atbildēja. – “Vai tu lidināties proti?”

“Lidināties? To laikam es vēl neprotu. Bet es varu lēkāt ļoti augstu. Un arī kokā rāpties protu!”

“Tomēr spārnu tev nav... Kā tad mēs dejosim tauriņu dejas?”

“Kādēļ tad jādejo ar spārniem? Dejosim ar kājām!”

“Kurš tauriņš gan dejo ar kājām? Visi mani draugi dejo tikai ar spārniem. Tev jāmeklē cits draugs!”

To teicis, tauriņš aizlaidās. Kaķēns Ņauva žēli noskatījās viņam pakaļ. Netālu koka zarā sēdēja zvirbulis un čirkstināja: “Re, re, kā aizlaidās! Aizlaidās gan! Čir, čir!”

Ņauva mudīgi uzrausās kokā tuvāk zvirbulim un sacīja: “Tad draudzēsieties mēs! Tu esi tik jautrs un man pa prātam.”

“Un kas par to, ka esmu jautrs!? Kāda tev daļa? Kāpēc man ar tevi jādraudzējas?” – zvirbulis lielīgi atcirta. “Kurš prātīgs putns ies draudzēties ar kaķi?”

“Kāpēc tu mani kaitini?” – Ņauva sarūgtināts noprasīja.

“Tāpēc, ka kaķi ķer putnus un grib tos apēst. Labi, ka tev nav spārnu, citādi kur es glābtos no taviem nagiem?! Re, re, kā tev zobi šņakst! Vai tu pats nemaz nedzirdi?”

Ņauva ieklausījās. Patiešām dīvaini. Viņa mazie, asie zobiņi sitās kopā it kā paši no sevis un šņakstēja, žokļiem drebot. Un, kaut gan Ņauvam bija vislabākie nodomi draudzēties ar ņipro zvirbuli, viņa kaķa purniņš bija pārvērties mazā šujmašīnā.

Zvirbulis bailīgi viņā palūkojās, pārtrauca dižoties un steidzīgi atstāja koka zaru, pa kuru rāpās Ņauva. Atkal kaķēns palika viens. Kur gan viņam atrast sev piemērotu draugu?

Pavisam nobēdājies, viņš atgriezās pie Pēterīša. Puisēns viņu pacienāja ar saldu pienu un iemīloto doktora desu. Paēdis Ņauva saritinājās Pēterīša gultas kājgalī uz sava spilventiņa un saldi aizmiga.

Vakarā Ņauva atkal devās meklēt sev draugu. Šoreiz viņš aizlavījās līdz sētai, kur apcirptas eglītes izveidoja biezu dzīvžogu. Te izskatījās ļoti noslēpumaini. Ņauva uzmanīgi ložņāja starp eglīšu stumbriem, un pēkšņi viņš pamanīja pelēku, adatainu kamolu, kas šķērsoja viņam ceļu. No kamola apakšas pavīdēja melns purniņš un divas spožas acis.

“Kas tu esi?” – kaķēns uzrunāja dīvaino radījumu.

“Pukš!” – uzrunātais satrūcies apstājās un neuzticīgi nopētīja Ņauvu. “Ezi nepazīsti?”

“Ā!...” – kaķēns novilka. “Pirmo reizi redzu. Bet labi, ka tevi satieku. Es meklēju sev draugu. Kur tu dodies?”

“Pukš!” – ezis atkal nopukšķināja. “Vakara pastaigā.”

“Cik jauki!” – kaķēns nopriecājās. “Arī es dodos vakara pastaigā. Draudzēsimies!”

“Pukš, pukš,” - ezis nošņācās un domīgs paraustīja purniņu. “Nav gan dzirdēts, ka ezis draudzētos ar kaķi, bet var mēģināt. Tu esi neparasti glīts kaķēns.”

“Un tu esi neparasti skaists ezis!” – kaķēns draudzīgi piedūra purniņu eža kažokam, bet tūlīt atrāvās no tā. Tas bija tik ciets un adatains, ka Ņauvam iesāpējās degungaliņš. “Tevi jau nevar ne apmīlot, ne noglāstīt!” – Ņauva līdzjūtīgi sacīja, atcerēdamies Pēterīša maigās rokas un apaļos vaigus.

“Tas arī nav vajadzīgs,” - ezis visgudri pavēstīja.

“Mēs, eži, ar savām adatām lepojamies. Tās mūs aizsargā no ienaidniekiem.”

“Bet man ir nagi!” – Ņauva negribēja atpalikt. “Ar tiem arī var aizsargāties.”

“Protams.”

Te kaķēns pamanīja sūnājā pie kādas eglītes saknēm lielam dzelzs āķim līdzīgu radījumu. Izslējis mazo galvu Ņauvam tieši pretī, viņš draudēja: “Kā jūs iedrošinājāties tuvoties manam midzenim?”

“Čūska!” – ezis pavēstīja Ņauvam. “Uzmanies, ka tev neiekož!”

Ņauva palēcās gaisā un metās bēgt. Ezis drošsirdīgi devās uz priekšu. “Kas par midzeņiem!” – viņš pakšķināja. “Jau sen tev bija laiks pazust no šejienes!”

“Nu, vai zini!...” – čūska šņākoja pretī, zibenīgi šaudīdama šķelto mēlīti. “To vēl redzēsim, kuram jāpazūd, kuram ne!”

Sākās briesmīga cīņa. Ņauva nespēja skatīties, kā ezis cīnījās ar čūsku. Tāpēc viņš aizvēra acis, saukdams palīgā, pats nezinādams, ko. Bet, kad viņš acis atkal atvēra, čūskas nekur vairs nebija. Ezis, trīs reizes nošķaudījies, steidzīgi sacīja:

“Paliec sveiks, kaķēn! Čūska tevi vairs neaiztik.”

“Kā? Vai tad mēs kopā nepastaigāsimies?” – Ņauva jautāja.

“Zini, tu vēl esi ļoti mazs un nevarīgs. Necik tālu aiz eglītēm nikns suns. Kaķus nevar ieredzēt ne acu galā. Man viņš neko nespēj izdarīt. Es savelkos kamolā, un viņš tikai riedams skraida apkārt, neuzdrošinādamies man pieskarties. Bet ko darīsi tu?”

“Nu tad nāc man līdzī uz Pēterīša mājām. Tur ir droši.” - aicināja Ņauva.

“Nē, draudziņ. Cilvēku mājokļos eži nemēdz uzturēties. Mēs esam savvaļas dzīvnieki. Labāk būs, ja iesim katrs savu ceļu.” – Un, pamirkšķinājies ar melnajām actiņām, ezis pazuda starp eglītēm.

Atkal Ņauva palika viens. Gudrs un drošsirdīgs draugs viņam būtu bijis ezis, bet ko lai dara, ja Ņauva vēl bija tik mazs un nepiedzīvojis, ka nespēja ezim līdzināties ne gudrībā, ne drošsirdībā.

Ņauva nogriezās pa taku, kas veda uz kaimiņu pagalmu. Tur viņš dzirdēja mīlīgu klukstēšanu un čiepstēšanu. Izlīdis caur sētu, viņš ieraudzīja brīnumjauku ainu. Liela auguma brūna putnu māte ar sārtu seksti kā mazu cepurīti vadāja pulciņu dzeltenu putnēnu, kas, protams, nebija nekas cits kā cālēni. Vistu Ņauva redzēja pirmo reizi savā kaķa mūžā.

“Cik tu esi skaista! Un laikam arī ļoti gudra... Un šitie dzeltenie mazie putniņi ir daudz pieklājīgāki par zvirbuļiem, kas sēž koku zaros un mēdās. Draudzēsimies!”

Runājot par mazajiem, dzeltenajiem putniņiem, Ņauva atkal pamanīja, ka purniņš viņam sāk darboties kā maza šujmašīna. Šņak-šņak-šņak-šņak!... Bet vistu māte, izpletusi spārnus, nesās viņam virsū, spalgi ķērkdama:

“Ak tā, tā, tā!... Putniņi, ko?... Tie gan tev liekas pieklājīgi!? Aprīt gribi, ja? Tā, tā, tā!... Draugs atradies! Pazūdi, iekams neesmu tevi sakapājusi ar savu kaula knābi un apstrādājusi tavu kaķa augumu ar saviem spēcīgajiem spārnieniem!...”

Pa galvu pa kaklu, klupdams un krizdams nabaga Ņauva metās bēgt. Nokļuvis atkal drošībā, Ņauva skumji pārdomāja savu likteni. Vai tiešām pasaulē nav nevienas būtnes, kas vēlētos draudzēties ar mazo Ņauvu?... Noskumis viņš devās uz mājām.

“Kāpēc tu tik bēdīgs?” – brīnījās Pēterītis. Kaķēns pieglaudās viņam pie kājām un tad klusiņām atgūlās uz sava spilventiņa.

“Es saprotu, Ņauva, tev garlaicīgi...” - domīgs sacīja Pēterītis.

Ņauva palūkojās viņā savām zilajām acīm. Varbūt Pēterītis pagādās viņam kādu draugu?

“Pagaidi!” – puisēns noslēpumaini pamāja kaķēnam. “Es tev kaut ko atnesīšu.”

Ņauva saslēja ausis un ieinteresēts gaidīja. Pēterītis iegāja blakus istabā. Pēc brīža atgriezās ar kastīti, no kuras izņēma kaut ko baltu un pūkainu.

“Redzi, kur zaķītis!” – sacīja puisēns. “Un ķepiņās viņam bungas.”

Ņauva appētīja glīto zvēriņu. Baltas spalvas, sārtas acis. Garas ausis. Ūsiņas... Nudien būs draugs! Ņauva pieskārās viņam ar ķepiņu. Zaķītis sāka sist bungas un žigli virzījās uz priekšu. Ņauva paskrējās viņam pakaļ. Un šoreiz savu jauno draugu pagrūda daudz spēcīgāk. Zaķēns vēl nīprāk dimdināja bundziņas un aizslīdēja līdz pat istabas pretējai sienai. Pēterītis skaļi smējās.

Sākās lielisks skrējiens. Ņauva un zaķēns joņoja pa istabu krustām šķērsām. Pēterītis klaigāja, bundziņas rībēja, Ņauva dipināja, un zaķītis traucās uz priekšu. Tikai pakaļkājas nekustināja, jo viņš bija piestiprināts

pie ritentiņiem. Viņš nebija īsts zaķēns, bet rotaļlieta. Sākumā Ņauva to nepamanīja, bet, kad pamanīja, saprata, ka rotaļlieta viņam nevar būt īsts draugs. Zaķēns darīja vienu un to pašu. Tikai brauca uz saviem ritentiņiem un sita bungas. Pat ausis nepakustināja. Pat acis nepagrozīja. Un tāpēc beidzot viņš Ņauvam apnika. Kaķēns atkal sāka ilgoties pēc drauga.

Un tad, pavisam negaidot, viņš pagalmā sastapa Incīti. Tas bija pavisam jauns kaķēns un, tāpat kā Ņauva, meklēja sev draugu. Ņauva nespēja novērst no Incīša acis. Incītis bija pelēks, ar garu spalvu, kuplu galvu un zaļām acīm. Viņam bija balta krūtiņa un uz pieres balts aplītis. “Iepazīsimies! Mani sauc Ņauva!” – pirmais sarunu uzsāka Ņauva.

“Mani sauc Incītis.”

“Vai gribi ar mani draudzēties?” – jautāja Ņauva.

“Gribu. Un vai tu gribi ar mani draudzēties?”

“Gribu.”

“Tad labi. Noslēgsim draudzību un turēsimies kopā!”

Tagad Ņauvam vairs nebija garlaicīgi. Arī Pēterītis priecājās, ka Ņauvam atradies draugs. Kaķēniem bija ne tikai draudzība prātā, bet arī nerātņības. Tā, piemēram, viņiem ļoti patika draiskoties pa tīklu, ko Pēterīša tēvs bija izkāris žāvēties. Pa vienu pusi lēkāja viens, pa otru pusi otrs. Ieķērās ar nadziņiem tīklā un bezbēdīgi šūpojās...

Tikai reiz, kā gadījās, kā ne, tīkls noslīdēja no mietiem un uzkrita abiem kaķēniem tieši virsū. Kā nu nedarbnieki nobijās! Kā kūleņoja un ķepurojās, pūlēdamies izrauties no gūsta! Bet, jo vairāk ķepurojās, jo vairāk sapinās.

Par laimi, notikušo pamanīja Pēterītis. Viņš tūliņ devās kaķēniem palīgā. Pēterītis tīklu gan stāpīja, gan purināja, gan grozīja rokās, uzmanīgi atbrīvodams tīklā ieķērušos nerātneļu nadziņus. Beidzot ar lielām pūlēm puisēnam izdevās atritināt samudžināto tīklu. Cik laimīgi nu atkal jutās mazie kaķēni!

Kopš šī notikuma Ņauva prata novērtēt ne tikai kaķēna Incīša, bet arī cilvēka draudzību.